

olyckan. — *V-d*, part. pass. *Med v. hand*, genom användande af krigsfolk, t. ex.: *Indriva skatt med v. hand*.

VÄPNANDE, n. 4. Förseende, utrustande med vapen.

VÄPNARE, väpnare, m. 5. *Väpnare*, eller Sverner af vapen, kallades fordom den lägsta klassen af adeln. Benämningen härleder sig deraf, att då på Linköpings möte år 1152 det blef allmogen förbudet att beständigt gå väpnad, adeln och tignarmännen voro de enda, somingo rätt att bära vapen. Bör ej förblandas med Vapendragare.

VÄRA, v. a. 2. (gam.) Försvara. — *V. sig*, v. r. Försvara sig. *De värde sig manliga*.

VÄRBAR, a. 2. (gam.) Vapenför. — *Värbarhet*, f. 3.

VÄRD, m. 2. I. (af gamla verbet *Vara*, äta) 1) Den, som håller ett värdshus, en källare, ett hotell för resande, o. s. v. Har sammansättningen Värdshusvärd. — 2) Den, som åt någon uthyr större eller mindre del af sitt hus. Husvärd. — 3) Hvar och en, som utan betalning utöfvar gästfrihet emot eller herbergerar någon i sitt hus; äfv. den som ser bjuda gäster hos sig, vid gästabud o. s. v. *Vara* ell. *agera v. V-en super gästerna till. En glad v.*, som visar sig glad emot sina gäster. *Vara god v.*, väl undfagna och med arlighet bemöta sina gäster. — 4) Den, som har högsta tillsyn öfver mathållningen vid en allmän inrättning; äfv. den, som har bestyret och anordningen vid en tillställning, en begrafning, en bal, o. s. v.; äfv. den, som har vården om något (t. ex. i ordet Kyrkvärd).

VÄRD, a. 2. II. 1) Som har ett visst värde. *Huru mycket är huset v-t? Det är v-t 1000 r.dr. Jag har betalt mera därför, än det är v-t. Det är alltid v-t sina penningar, hvad det kostar. (Fam.) Det är penningar v-t, har mycket värde. — 2) Som förtjenar; förtjent af. *Det är väl mödan v-t, förtjenar väl att man gör sig möda. Arbetaren är sin lön v. Han är v. stryk. Dygden är v. att älskas. V. att se. Det är väl v-t att tänka på, förtjenar väl att se. (Fam.) Det är icke v-t (uttalas: värrt) att vänta på honom, det tjenar ej till något att... Det är intet v-t (uttalas värrt) med honom, han duger till ingenting. Det är ej v-t åt (uttalas: värrt), se *Åt. Den ene är den andra v.*, de äro hvarandra världige, lika goda. — 3) Äktningvärd, hedervärd. *Min v-e vän! Den v-e talaren.***

VÄRDE, n. 4. 1) Hvad en sak, efter billig uppskattning, gäller eller bör gälla i penningar. *En egendoms v. Det inre v-t af guld och silver. Han har varor inne till ett v. af 2000 r.dr. Betala något till dess fulla v. Sälja, betala under v-t. Falla, stiga i v. Förlora sitt v. Vara i v.*, hafva högt pris. *Ej vara i v.*, hafva lågt pris. *Gif mig igen min bok eller dess v.*, hvad den är värd. *Det har v.*, är värdt penningar. *Det arbetet har mycket v. Det har sitt v.*, är värdt hvad det kostar; äfv. har värde. *Det behåller alltid sitt v.*, förlorar icke sitt värde genom försämring. *Vara af stort, mycket v. Saker af föga, af intet v. Af noll och intet v.*, utan allt värde (hör äfv. till följande betydelse). — 2) (fig.) Betydnenhet, förtjenst, vigt. *En man, en person af v. Skäl af intet v. Sedan jag lärt känna ert v., v-t af er vänskap. Efter sländ och v. Sätta v. på, anse af betydnenhet, af vigt; hålla förtjent af aktning; fästa*

afseende på. *Jag sätter mycket v. på honom, på hans vänskap, på hans förtjenst. Veta att sätta rätt v. på något. Sätta föga, ringa v. på världens dom. Jag sätter långt mera v. på att äga ett godt samvete. Lemna någon i sitt v.*, låta honom gälla för hvad han kan. *Lemna något i sitt v.*, ej vilja fölla omdöme derom. *Jag lemna det i sitt v.*, det må dermed vara huru som helst; jag bekymrar mig ej derom.

VÄRDEFULL, a. 2. Som har mycket värde.

VÄRDELIGEN, adv. (i kyrklig stil) Värdigt.

VÄRDEMÅTT, n. 5. Mätt af värde.

VÄRDERA, värdera, v. a. 1. 1) Uppskatta värdet af en sak, åsätta värde. *Huru högt v-r ni det? Jag v-r det till 100 r.dr. Godset har blifvit v-dt till 20,000 r.dr. — 2) Sätta värde på. *Jag v-r honom för hans redlighet. Alla v. hans förtjenst. V. lågt, ringa. Man förstår icke att rätt v. hans talanger. — Syn. Akta, Skatta, Uppskatta. — Värderande, n. 4.**

VÄRDERARE, m. 5. Se *Värderingsman*.

VÄRDERING, f. 2. Åsättande af värde, uppskattning.

VÄRDERINGSMAN, m. 5. pl. — *män*. Den som, efter erhållet uppdrag, värderar något.

VÄRDERINGSPRIS, n. 5. Af värderingsman eller värderingsmän åsatt pris.

VÄRDES, värdess, pres. ind. o. imper. sing. (*Värdens*, imper. 2 pers. pl.) Se *Värdigas*. *Han v. icke lyssna till mina böner. V. höra mig.*

VÄRDFOLK, n. 5. Värd och värdinna jemte familj.

VÄRDI, värddi, n. 4. Se *Värderingspris*. — *S. m.* Se *Värderingsman*.

VÄRDIG, värdig, a. 2. 1) Förtjent af. *Jag skall göra mig v. hans godhet. — 2) Förtjent af aktning. En v. man. — 3) Tillständig, passande, ädel, anständig. Det är honom ej v-t att så göra. Iakttaga ett v-t uppförande. På ett v-t sätt.*

VÄRDIGAS, världigass, v. dep. 1. Nedlåta sig till, hafva den godheten att. *V. svara mig. Han v-des ej att skänka någon uppmärksamhet åt min framställning.*

VÄRDIGHET, f. 3. 1) Ädelt och värdigt väsende, skick, sätt, uppförande. *Tala, svara, gå, skicka sig med v. — 2) Det passande, skickliga, anständiga. Stilens v. Anse under sin v.*, anse något för sig opassande. — 3) Högt kall, embete af högre vigt och anseende. *Den kungliga, påf-liga v-en. En akademisk v.*

VÄRDIGT, adv. På ett värdigt sätt, med värdighet. *V. begå Herrans heliga nattvard. Uppföra sig v. Han uppför sig ej v. sitt nya stånd*, såsom hans nya stånd fordrar.

VÄRDINNA, värddinna, f. 1. 4) Fruntimmer, som håller ett värdshus, eller som uthyr åt någon en del af sitt hus, som herbergerar eller utöfvar gästfrihet emot någon, o. s. v. *Jfr. Värd, I. — 2) En värds hustru.*

VÄRDSHUS, värdrshus, n. 5. Hus, hvars ägare eller hyresman emot betalning herbergerar resande och tillhandahåller lagad mat och drycker. *V-et Tre Kronor.*

VÄRDSHUSVÄRD, m. 2. Den, som håller ett värdshus.

VÄRDSKAP, n. 5. o. 5. I. 1) Egenskapen af värd. — 2) Ett slags teatraliska föreställningar, som på 1600-talet brukades i de förnämrate husen. — 3) (kameral.) Den städjerätt, hvarunder kronohemman till åboer upplätas.